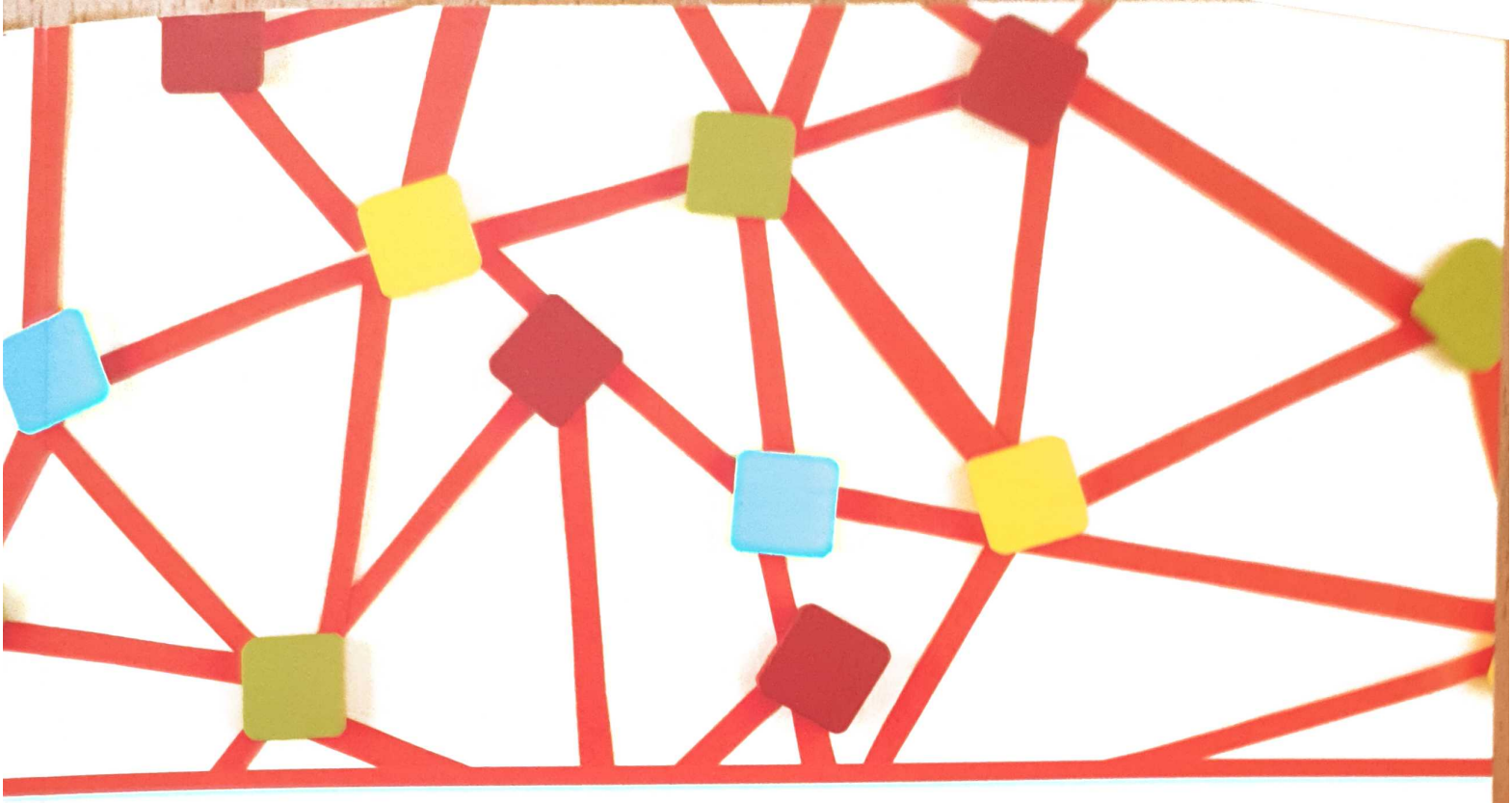
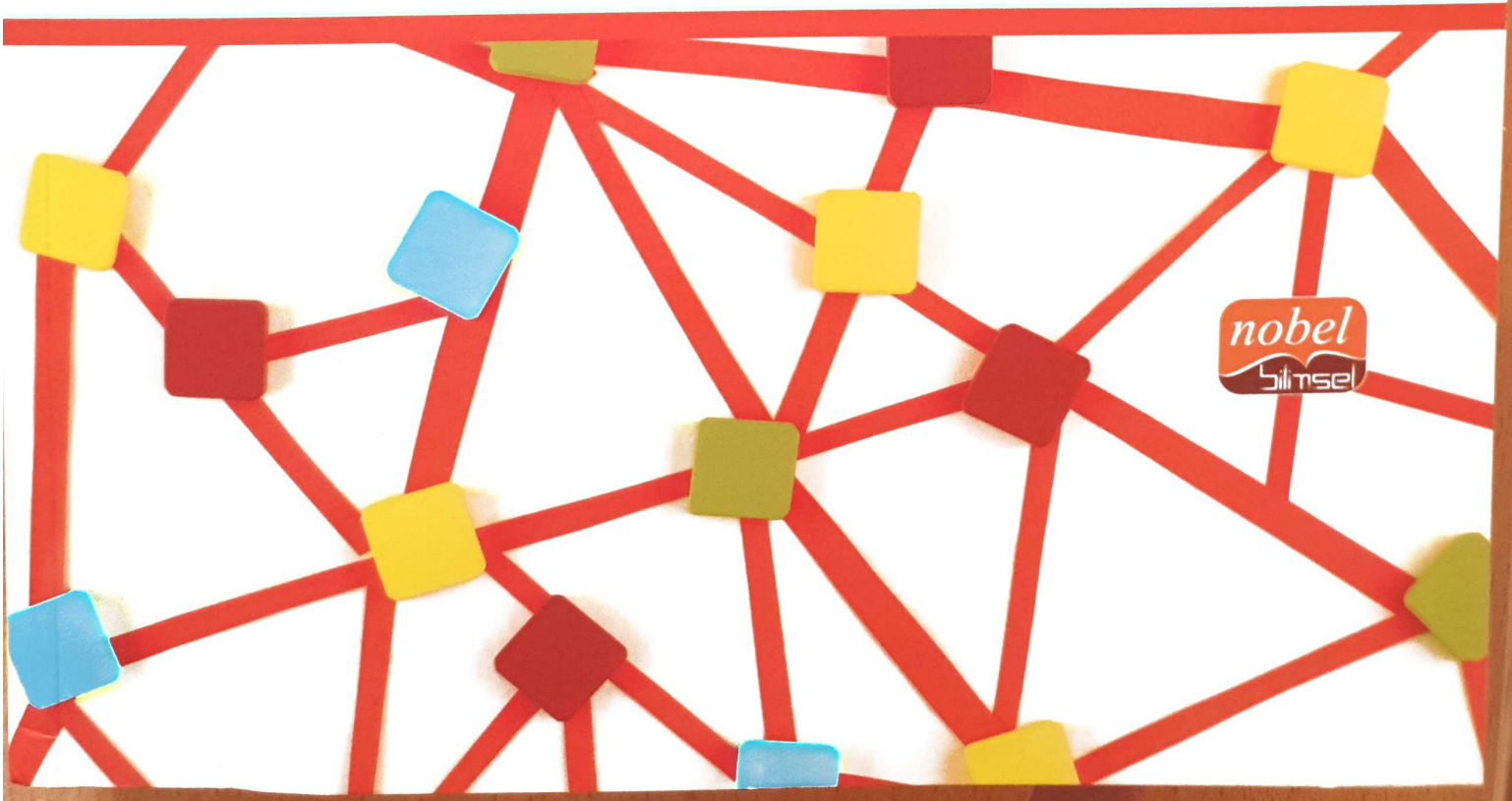

Örgütlerde Grup İçi Etkileşim

Takım İş Birliği ve Kolektif Zekâ

EDİTÖR

MURAT ULUBAY

nobel bilimsel

ÖRGÜTLERDE GRUP İÇİ ETKİLEŞİM, TAKIM İŞBİRLİĞİ VE KOLEKTİF ZEKÂ

Editör: Murat Ulubay

nobel bilimsel

Örgütlerde Grup İçi Etkileşim, Takım İşbirliği ve Kolektif Zekâ
Editör: Murat Ulubay

Yayın No.: 1898
ISBN: 978-625-393-066-0
E-ISBN: 978-625-393-067-7
Basım Sayısı: 1. Basım, Ekim 2023

© Copyright 2023, NOBEL BİLİMSEL ESERLER SERTİFİKA NO.: 20779
Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik
ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.
Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır.
"NOBEL BİLİMSEL ESERLER" bir Nobel Akademik Yayıncılık markasıdır.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Genel Yayın Koordinatörü: Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım: Samet Tekin -samet@nobelyayin.com-
Redaksiyon: Sergen Öz -sergen@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım: Sezai Özden -sezai@nobelyayin.com-
Görsel Tasarım Uzmanı: Mehtap Asiltürk -mehtap@nobelyayin.com-

Kütüphane Bilgi Kartı

Ulubay, Murat.
Örgütlerde Grup İçi Etkileşim, Takım İşbirliği ve Kolektif Zekâ / Editör: Murat Ulubay
1. Basım, X + 194 s., 16,5x24 cm. Kaynakça var, dizin yok.
ISBN: 978-625-393-066-0
E-ISBN: 978-625-393-067-7
1. Örgütler 2. Grup Etkileşimi 3. Kolektif Zekâ

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.
Adres: Bahçekapı Mh. 2465 Sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat, Şaşmaz/ANKARA
Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65
Sipariş: siparis@nobelyayin.com- **E-Satış:** www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com
www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com
Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa, Kırmızı Kedi, Arkadaş, D&R, Dost, Kika, Kitapsan, Nezih, Odak, Pandora, Prefix, Remzi
Baskı ve Cilt: Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. Anonim Şirketi / Sertifika No.: 46519
Beytepe Köy Yolu No.: 3 06800 Bilkent-Çankaya/ANKARA

Bölüm Yazarları

Etkileşimsel Takım Bilişi Yaklaşımı: Temelleri ve Sınırlılıkları
Murat Ulubay - Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İşletme Fakültesi

Çalışma Yaşamında Transaktif Bellek Sistemlerinin Rolü
Selin Erdil - Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi İşletme Bölümü

Takım Eğitimlerinde Birey Motivasyonu Üzerine Çok Düzeyli Kuramsal Bir Model
İpek Mete - Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İşletme Fakültesi

Gruplarda Bilişsel Süreçleri Destekleyici Sosyoduygusal Faktörler
Mehmet Emre Uğur - Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İşletme Fakültesi

Takım Performansını Etkileyen Sosyal Psikolojik Etkenler
Gülden Sayılan - Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Psikoloji Bölümü

Meltem Düzgün - MSc, Uzm., Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü

Örgütsel Etkileşimde ve Ortak Anlamlar Üretiminde Dilin Rolü
Svıtlana Nesterova Coşkun - Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi Felsefe Bölümü

Norm Çatışması Modeline Göre Muhalefet: Gruba Sadakat Uymamayı Gerektirdiğinde Özdeşleşmenin Beklenmeyen Rolü
Banu Cingöz-Ulu - Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü

M. Fatih Bükün - Dr. Öğr. Üyesi, Bingöl Üniversitesi Psikoloji Bölümü

Takım Kişiliği ve Paylaşılan Zihinsel Model İlişkisi: Türkiye'de Bir Saha Araştırması
Derya Karanfil - Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Bakırçay Üniversitesi Psikoloji Bölümü

H. Canan Sümer - Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü

İçindekiler

Bölüm Yazarları iii

Ön Söz vii

Etkileşimsel Takım Bilişi Yaklaşımı: Temelleri ve Sınırlılıkları 1
Murat Ulubay

Çalışma Yaşamında Transaktif Bellek Sistemlerinin Rolü 21
Selin Erdil

Takım Eğitimlerinde Birey Motivasyonu Üzerine Çok Düzeyli Kuramsal Bir Model 41
İpek Mete

Gruplarda Bilişsel Süreçleri Destekleyici Sosyoduygusal Faktörler 75
Mehmet Emre Uğur

Takım Performansını Etkileyen Sosyal Psikolojik Etkenler 91
Gülden Sayılan - Meltem Düzgün

Örgütsel Etkileşimde ve Ortak Anlamlar Üretiminde Dilin Rolü 117
Svıtlana Nesterova Coşkun

Norm Çatışması Modeline Göre Muhalefet: Gruba Sadakat Uymamayı Gerektirdiğinde Özdeşleşmenin Beklenmeyen Rolü 141
Banu Cingöz-Ulu - M. Fatih Bükün

Takım Kişiliği ve Paylaşılan Zihinsel Model İlişkisi: Türkiye'de Bir Saha Araştırması 171
Derya Karanfil - H. Canan Sümer

Norm Çatışması Modeline Göre Muhalefet: Gruba Sadakat Uymamayı Gerektirdiğinde Özdeşleşmenin Beklenmeyen Rolü[4]

Banu Cingöz-Ulu - M. Fatih Bükün

Giriş

Gruplar ve işleyişleri hem sosyal psikolojinin hem de örgütsel psikolojinin çok temel konularındandır. Genel olarak arzulanan uyumlu, yüksek başarım gösterebilen, birlikte iyi çalışan ve üyelerinin tatmin olduğu gruplar olmakla birlikte, gereğinden fazla uyumun bulunduğu gruplar da riskler barındırır. Örneğin, sosyal psikoloji yazının başlangıcından beri, özellikle II. Dünya Savaşı sonrasındaki araştırmalara damgasını vurmuş olan pek çok çalışma, itaat (obedience) ve uymanın (conformity) olası kötü sonuçlarından bahseder (ör. Milgram, 1963). Hatta Darley'in (1992) geliştirdiği kötülüğün sosyal psikolojik temellerinde değindiği "kötücül örgütler" kavramı; bireylerden bağımsız olarak sistem ve örgütün var oluşu ve normların baskınlığı üzerinden gündelik anlamda zulüm ve şiddetin sürmesine katkı sağladığı üzerinde durur. Bir başka benzer örnek de her ne kadar uzun vadede görgül açıdan doğrulanmasında sıkıntılar yaşanmış olsa da Janis'in (1972) grupdüşün (groupthink) kavramıdır. Grupdüşün de benzer bir uyma baskısı ve sonucu olarak kötü kararlara gebeliği açısından değerlendirilmektedir.

Grup normları, grup içi ve gruplararası ilişkiler alanında yapılan ilk çalışmalardan beri sosyal psikolojinin ana çalışma konularından biri olmuştur (ör. Asch, 1951, 1956; Milgram, 1963; Moscovici ve Faucheux, 1972; Sherif, 1967). Bu çalışmalar aynı zamanda grup normunun oluşumu hakkında katkılar da sunmuştur. Ayrıca Sosyal Kimlik Kuramı (Tajfel, 1981; Tajfel ve Turner, 1979), katkı sunduğu sosyal sınıflandırma ve sosyal karşılaştırma kavramları ile birlikte sosyal psikolojide gruplararası ilişkileri anlamanın yanında grup

[4] Bu bölümde bahsedilen araştırmaların bir kısmı ODTÜ BAP-08-11-2016-063 numaralı proje kapsamında desteklenmiştir. Muhammet Coşkun'a geri bildirimleri için en içten teşekkürlerimizi sunarız.